

שם השיעור רחל אמנו - מנהיגות שקטה ועוצמתית

כיתות: ח'.

משך: 45 דקות.

מטרת על: היכרות עם דמותה של רחל אמנו והבנת סוג של מנהיגות פנימית, שקטה ומשפיעה מתוך רגישות, הקרבה ואחריות לאחר.

מטרות ביניים:

1. התלמידים יכירו את סיפורה של רחל אמנו בצורה ברורה ומעמיקה.
2. התלמידים יבינו מהי מנהיגות שאינה כוחנית אלא נובעת מערכים.
3. התלמידים יזהו תכונות מנהיגותיות בדמותה של רחל.
4. התלמידים יצליחו לקשר בין הסיפור לחיים שלהם.

דגשים:

- להדגיש שמנהיגות לא חייבת להיות בולטת או רועשת.
- לשים דגש על רגש, ויתור, אחריות ודאגה לאחר.
- לאפשר שיח פתוח וחיבור אישי של התלמידים.
- להשתמש בשאלות שמובילות לחשיבה ולא רק להעברת ידע.

מערך השיעור:

שלב	תוכן
פתיחה 10 דק	נפתח בשאלה לכיתה: מה זה לדעתכם מנהיג? האם מנהיג חייב להיות מישהו חזק ובולט? נאפשר לכמה תלמידים לענות. נשאל שאלה נוספת: האם מישהו יכול להיות מנהיג גם בלי לצעוק, בלי להוביל בקול רם? האם אתם מכירים מישהו כזה? נחבר לנושא השיעור: היום נכיר דמות מהתנ"ך רחל אמנו שהייתה מנהיגה, אבל מסוג אחר לגמרי.
גוף 25 דק	נספר את סיפורה של רחל בצורה רציפה וברורה:

רחל הייתה בתו של לבן ואחותה של לאה. יעקב אבינו פגש אותה ליד הבאר והתאהב בה מיד. הוא הסכים לעבוד אצל לבן שבע שנים כדי להתחתן איתה. לאחר שבע השנים, לבן רימה את יעקב והשיא לו את לאה במקום רחל.

רחל ידעה על התוכנית של אביה, ולמרות אהבתה ליעקב היא בחרה לשתוק ולא לבייש את אחותה. לפי המסורת, רחל אפילו נתנה ללאה סימנים שסיכמה עם יעקב, כדי שלא תתבייש כשהיא תיכנס לחופה. (מתוך בראשית פרק כ"ט, פסוק כ"ה:)

זו נקודה מאוד משמעותית: רחל ויתרה על האושר האישי שלה מתוך רגישות לאחר. זו מנהיגות מתוך ערכים – לא מתוך כוח.

לאחר מכן, יעקב עבד עוד שבע שנים כדי להתחתן עם רחל. במשך שנים רבות רחל לא הצליחה להביא ילדים, דבר שהיה קשה מאוד באותה תקופה. מתוך הכאב שלה, היא נתנה את שפחתה בלהה ליעקב כדי לבנות משפחה.

לבסוף נולד לה בן – יוסף, ובהמשך גם בנימין. רחל נפטרה בלידת בנימין, בדרך, ולא זכתה להיקבר עם שאר האבות והאמהות.

לפי המסורת, רחל מסמלת דמות שמגינה על עם ישראל גם לאחר מותה "רחל מבכה על בניה" דמות שממשיכה לדאוג לאחרים גם מתוך כאב.

אחרי הסיפור נשאל:

מה לדעתכם הופך את רחל למנהיגה?

איזה תכונות מיוחדות ראיתם אצלה?

האם אתם יכולים לקשר את סיפורה ואת הערכים שלה לדברים שקורים לכם ביום ביום?

פעילות: הבחירה הקשה (פעילות עמידה בכיתה):

מטרת הפעילות:

להמחיש לתלמידים שמנהיגות אמיתית היא לפעמים לבחור בדבר הקשה והערכי כמו שרחל עשתה

איך עושים:

מבקשים מהתלמידים לעמוד במרכז הכיתה.
מסבירים: אני אקריא לכם מצבים. בכל מצב יש שתי אפשרויות. צד ימין של הכיתה שווה בחירה אחת, צד שמאל שווה בחירה אחרת. אחרי כל בחירה עוצרים לשאול כמה תלמידים למה בחרו כך.

דוגמאות למצבים בנספחים!

דין:

אם הייתם פועלים לפי הערכים שרחל מייצגת איזו בחירה הייתם עושים? מה הבחירה הערכית כאן, גם אם היא פחות נוחה כמו שרחל בחרה? בסיכום: רחל בחרה לא במה שהיה לה קל או משתלם, אלא במה שהיה נכון ערכית גם כשזה דרש לוותר על עצמה. זו מנהיגות אמיתית.	
נשאל: מה למדנו מרחל על מנהיגות? האם מנהיגות תמיד חייבת להיות בולטת? נסכם: רחל מלמדת אותנו שמנהיגות יכולה להיות שקטה, רגישה ואמיצה. לפעמים הבחירה הכי קשה – לוותר, לשתוק, לחשוב על האחר – היא דווקא הבחירה המנהיגותית ביותר. נסיים במשפט מסכם: מנהיג אמיתי הוא לא מי ששולט, אלא מי שבוחר בטוב גם כשזה קשה.	סיכום 10 דק

נספחים:

פעילות הבחירה הקשה:

1. הובלה תחת לחץ

יש משימה קבוצתית חשובה ואף אחד לא לוקח פיקוד
ימין: מחכים שמישהו אחר יוביל
שמאל: לוקחים הובלה גם אם יש סיכוי לביקורת

2. החלטה לא פופולרית

כמוביל קבוצה, את יודעת שצריך לקבל החלטה שלא כולם יאהבו
ימין: בוחרים בהחלטה שתשמור על אהדה
שמאל: בוחרים בהחלטה הנכונה גם אם לא יאהבו אותך

3. אחריות על כישלון

הקבוצה נכשלה במשימה שאת הובלת
ימין: מפנים אצבע מאשימה לאחרים
שמאל: לוקחים אחריות כמובילה

4. קרדיט

הצלחתם כקבוצה בפרויקט
ימין: לוקחים קרדיט אישי
שמאל: נותנים קרדיט לקבוצה

5. עמידה מול הקבוצה

הקבוצה מתנהלת בצורה שפוגעת באחרים
ימין: שותקים כדי לא לאבד את המקום שלך
שמאל: עוצרים ומציבים גבול

6. דוגמה אישית

כמובילה, יש כלל שאת בעצמך לא ממש עומדת בו
ימין: ממשיכים כרגיל
שמאל: מקפידים על הכלל גם על עצמך

7. חבר בצוות שלא מתפקד

יש מישהו בצוות שלא עומד במשימות
ימין: מתעלמים כדי לא ליצור קונפליקט
שמאל: מנהלים שיחה ומציפים את זה

8. לחץ חברתי כמנהיג

הקבוצה לוחצת לבחור בדרך לא נכונה

ימין: נכנעים לרוב

שמאל: עומדים על הערכים

9. קבלת החלטות בתנאי אי ודאות

צריך להחליט ואין לך את כל המידע

ימין: נמנעים מהחלטה

שמאל: מקבלים החלטה ולוקחים אחריות

10. מנהיגות בלי תפקיד רשמי

אין לך תפקיד רשמי, אבל ברור שצריך מישהו שיוביל

ימין: לא מתערבים

שמאל: לוקחים יוזמה

11. אומץ להודות בטעות

קיבלת החלטה שהתבררה כשגויה

ימין: מתעקשים כדי לא להיראות חלשים

שמאל: מודים בטעות ומתקנים

12. שייכות מול ערכים

כדי להישאר חלק מהקבוצה צריך לנהוג בניגוד לערכים שלך

ימין: מתאימים את עצמך

שמאל: שומרים על הערכים גם במחיר חברתי

13. לראות את החלש

יש תלמיד/חייל שנשאר מאחור

ימין: מתמקדים במי שחזק

שמאל: עוזרים לעזור גם אם זה מעכב

14. חלוקת משימות

יש משימות פחות נעימות
ימין: לוקחים לעצמך את הדברים הנוחים
שמאל: מחלקים באופן הוגן (או לוקחים על עצמך חלק קשה)

15. יושרה

יש דרך לקצר תהליכים כדי להצליח
ימין: משתמשים בזה
שמאל: פועלים בדרך נקייה גם אם זה לוקח יותר זמן